

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULU L.

ANUNȚIURILE:

Pe unu an 12 fior., pe șese luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

O seriă garment 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Cartonul nefericit nu se primește — Manuscrisurile nu se retrămîu.

N° 240

Duminică, 1 (13) Noemvre.

1887.

Brașov, 31 Octomvre 1887.

Nu e și lăsată de Dumnezeu, ca să nu cîmîn în foile Ungurilor dela putere, că statul mai liberal și mai drept față cu poporele sale, ca cel guvernat de Tisza Kalman, nici că se mai află pe totu rotogolul pămîntului; nu trece o singură ocaziune, cât de neînsemnată ar fi, ca să nu strige în gura mare, că Ungurii sînt purtătorii civilizațiunii și că aici la hotarele Orientului ei au întemeiat, organizat și consolidat unu statul alu dreptului și alu culturii, care ține pasu cu statele înaintate ale Occidentului.

Dacă, întîndu în vorbă cu acești copii răsfațați ai regimului unguresc, le adresezi întrebarea, că ore cum se pôte întembla, că într'unu statul, cum pretind ei, atît de drept și de liberal față cu poporele sale, astăzi nu mai pôte încăpe nici unu Român într'o funcțiune publică, își răspund cu fruntea încrețită: Vina lor este, de ce nu învață „limba statului?”

Să lăsam unu momentu cestiunea dreptului de limbă în suspens și să cercetăm, dacă în adevăr necunoștința limbei statului este cauza, că nu se mai pôte împărtași nici unu Român de dreptatea și de liberalismul, care se pretinde că se revarsă cu profuziune asupra populațiunii statului?

Sunt o mulțime de Români bine instruiți, bine calificați și apți în tôte privințele de a ocupa funcțiuni publice și cari pe lângă tôte aceste aptitudini cunosc perfectu limba maghiară; de ce nu mai pot străbate aceștia de droia candidaților unguri, botezați și nebotezați, la câte unu postu fiă cât de neînsemnat?

Cum vine că astăzi și cei mai muncitori, mai diligenți și mai așezați angloiați de naționalitate română, cari ocupă ici colo nise funcțiuni foarte modeste la administrațiune, pe la judecătoria, pe la oficiile postale etc. sîntu prigoși, maltratați și delăturați în modul cel mai neuman, rămîndu pe strade cu familii grele și trebuind de desperare să ia lumea în cap?

Vom aduce unele exemple din cele mai recente, ca să nu ni se dică, că susținem nise lucruri neadevurate.

În comitatul Sălagiului, în comuna Goroleului mare de lângă Someș, a fost ales la 1884 unu notar de cerc de naționalitate română. Patru ani de zile acestu notar și-a împlinit îndatoririle sale spre mulțămirea generală a populațiunii cercului său, dovedind în tôte privințele aptitudinea sa și avîndu cea mai bună calificațiune. Elu era însă ales numai provisoru în locul unuia, care a fost destituit pentru neregularități în oficiu, și în 24 Octomvre anul curentu avea să fiă după lege noua ales pentru ocuparea definitivă a acestui post.

Ce se întembla însă? Acestu bravu și conștientu notar român nici n'a mai fost pus în candidațiune de către fisolgăbirul de acolo și acesta nu s'a sfiit a anunța, ca președinte alu comisiunii, că deorece *notarul este de origine română, n'a mai putut fi pus în candidațiune.*

Și fiind vorba odată de naționalitate ca causă de împedecare, credeți că în locul lui s'a candidat unu Unguru? Nici pomenire, voinicosul solgăbiru a aflatu cu cale a deschide cariera unui Evreu, care trece înaintea lui de patriot și a cărui origine nu mai formeză adu nici unu impedimentu.

Vedîndu alegătorii aceste miserabile uneltiri ale solgăbirului, s'au indignat și s'au mâhnit în așa măsură, încât n'au mai voit să ia parte la alegere și protestîndu au părăsit sala. Numai unu alegătoru evreu cu unul din concurenții evrei, care nici n'avea dreptul electoralu, au rămas în sală cu solgăbirul. Atunci acestu pașă nititelu alu comitatului s'a ridicat de pe scau-

nul și cu voce tare a proclamat pe unul din Evreii candidați ca „alesu cu aclamațiune”.

Pe când se întembla acesta în sală, alegătorii din afară desbăteau cu multă amărăciune casul acesta de nedreptate strigătoare la cer și înjurau pe solgăbiru, care n'avu nici atata inimă ca să ia în considerațiune că, pe lângă perfecta calificațiune, Românul mai era și unu om chinut și sărac, fiindu tată de familiă cu șese copii. Vorbeau bieții omeni și de împrejurarea că acestu Român, înainte de a ocupa postul provisoru de notar, care l'a purtat cu onore timpu de patru ani, a fost șese ani învățătoru la o școlă de statu unguresc.

În fața unui asemenea casu, care nu este nicidecum singuraticu, întrebăm: mai pôte fi vorba de lipsa de cunoștință a limbei maghiare ca pedecă pentru ocuparea de funcțiuni publice? Nu este învederat, că avem de a face aici cu o despoiere din cele mai barbare a cetățenului meritat de mijlocul de a-și pute câștiga și elu în modu cinstit și folositoru pentru binele publicu *pânea de tôte zilele?*

Unde, în ce stat, care are pretențiunea de a fi numărat între statele civilizate, se mai pôte întembla ca să se ia cetățenului muncitoru și onestul într'unu modu atît de crudu *pânea din gură?* unde s'a mai auditu ca organele administrațiunii să procedă cu atata nerușinare față cu unu om cu merite? cine a mai vedutu atata barbaria ca unu angloiatu vrednic să fiă scos din oficiu și espusu peirei de fôme cu tôte familia sa, pentru că solgăbirului îi placu mai bine ochii unui Evreu venetic și netrebnic?

Și spre a nu apare nicidecum parțial în împărtașirile noastre observăm, că notița despre acestu casu înfiorătoru am luat-o dintr'o foia, care nu se distinge nicidecum prin simpatii față cu poporul român, din clericalul „Magyar Allam” (Nr. 294 dela 4 Noemvre). Dacă chiar și această foia, care emulează cu celelalte foi unguresci în uneltirile de maghiarisare, se scandalizează de o asemenea procedere a pașalelor din comitate, atunci ce să mai dicem noi?

Spre ilustrarea afirmării noastre, că adu au ajuns lucrurile acolo sub stăpînirea lui Tisza, încât umbra organelor guvernului ca lupii flămânți prin comitate cu scopu de a lua din gura Românului bucătura de pâne, ce este și elu în dreptu a-o pretinde după atâtea jertfe ce le aduce pentru acestu stat, spre ilustrarea acestei afirmări, dicem, vom mai aminti unu casu foarte semnificativ, care ni s'a împărtașit din comitatului Bihorului.

În comuna Buduleșa, lângă Beiuș, comitatului Bihorului, unu notar de cerc român, om de omenia, diligențu și bine calificat, a fost multu persecutat de solgăbirul unguru de acolo, din causă că nu l'u putea suferi pentru că era Român. Acestu solgăbiru a făcutu ca notarul să fiă suspendat din postul său, așa că omul fiindu lipsit de mijloc, a trebuit să își vîndă totu ce mai avea. Într'aceea dovedindu-se nevinovăția lui, a fost restituit în postu. P'atunci îi mai rămăseseră din tôte mica sa avere, mișcătoare și nemiscătoare, numai patru purci. Solgăbirul trecîndu, tocmai în ziua în care avea să fiă reabilitat notarul român, pe lângă locuința lui și aflîndu că purcii erau ai lui, a dat ordinu ca doi din ei să fiă duși în curtea sa, pentru trebuințele lui.

Fapta acesta a solgăbirului într'atata a mâhnit pe sormanul notar, încât într'unu accesu de supărare nespuse s'a incuiat într'o odaie și s'a împușcatu.

Notarul se numea Mangra, er solgăbirul este și adu tare și mare și se numesce Beliczey.

Etă așa mergu lucrurile în statul guvernat de Tisza Kalman. Vorbesc farisei dela

putere când se tratăză — de ocuparea funcțiunilor publice — de ideia de stat, de limba statului, de patriotism și Dumnezeu mai scie ce și în realitate se tractăză numai de despoierea cea mai barbară a bietului Român, e vorba numai de a lua pânea din gură, pânea ce și-o agonisesc cu muncă onestă și curată și ce e și elu în dreptu a-o pretinde dela stat.

Mai pot susține cei dela putere, că aici trăim într'unu stat de drept și de cultură, când se petrecu aproape zilnicu asemenea barbarii?

Scrisori de aderință adresate generalului Traianu Doda.

Ilustrisime domnule Generalu! Venindu-ne și noue la cunoștință bărbătescul și românescul pronunțamentu, ce l'ai făcutu dietei, își trimitem felicitările noastre, pe lângă deplina recunoștință, că ai descoperit Europei deplorabila situațiune, în carea e adus poporul român, și ai arătat, prin ce măsuri drastice l'au scos din legislațiunea țerii. Te asigurăm, că-ți suntemu aderenți întru tôte.

Vrană, în 23 Octomvre 1887.

Iosif Tămășel, parochu în Vrană; Pavel Roșu, parochu; Ioan Miclea, comerciant; Ioan Chrețu, Pănu Atagea, Mateu Munteanu, Nicolae Miteru, Toma Boraciu, Toma Irimie, Nistoru Munteanu, Toma Munteanu, Pavel Miteru, Ioan Munteanu, Martin Balmez, Martin Chrețu, Pavel Petrișor, Damaschin —, Martin Atagea, Toma Surlaș, tutoru.

Ilustrisime domnule Generalu Traianu Doda deputatu dietalu! Subscrișiloru venindu-ne la cunoștință epochala declarațiune a Ilustrității Tale din 10 Octomvre 1887 prin care v'ați declarat înaintea dietei că: „nici la lucrările ei nu participați nici dela mandat nu renunțați,” ca alegătorii ai cercului electoralu Caransebeșiu ne declarăm: că pasul făcutu prin literile Ilustrității Tale, din partea noastră este deplinu aprobat și consimțim întru tôte cu Ilustritatea Ta.

Te asigurăm, Ilustrissime, că corupțiunea ei amăgirea nici când nu va intra în inimile grănicerilor și Almăjenilor Tăi, alu căroru ostaș și conducătoru ai fost și vei rămâne Ilustritatea Ta.

Dacă de 100 de ori s'ar rîndu alegere în cercul Caransebeșului, noi totu de atâtea ori vom rămâne pe lângă persoana Ilustrității Tale; er la casu că vei fi eschis din candidare, la sfatul Ilustrității Tale, vom alege totdeuna astfelu de bărbat, care va lupta în contra corupțiunii și va arăta, că pentru cercul Caransebeșului nu există mijlocu de corupțiune.

Să trăsesci la mulți ani mîntuitorule și conducătorule, alesule alu nostru deputatu dietalu.

Borlovenii-vechi, 24 Octomvre v. 1887.

Alegătorii comunei Borlovenii-vechi: Iosif Boldea, preot; Iancu Boloacă, Gavrilă Ciolanu, Meina Boldea, Pavel Enea, Iancu Roscobanu, George Moțoiu, Antonie Samela, Petru Molinu, Micșa Drăgăla, Mihai Cernescu, Popovicu, Constantin Jianu, Pavel Boldea, Simeon Boldea, Ilie Borchescu, vice-jude Ioan Serafinu, jude com. George Babeu, Iosif Tinineu, Ilie Moica, Cusma Imbrescu, Alimpie Zamela, Pavel Banoș, Ioan Bojinescu, Petru Babeu, Martin Imbrescu, Climent Careba, Maxim Lupșescu, Climent Moica, neguțător; Ilie Babeu, Ioan Bozoacă, Ioan Lupșescu, Dionisie Ciolanu, Ioan Imbrescu, Enea Mihailu, Ioan Jurchescu, Vasile Piștolu, Pavel Piștolu, Alexiu Imbrescu, Ilie Piștolu, Pavel Ciolanu, Pavel Jurchescu, Nana Zamela, Zaharie Moica, Constantin Gorju, Ilie Lupșescu, Pavel Boldea, învățător; Lazaru Rusmiru, Irimie Gerjoba, Avram Imbrescu, Mihailu Mengiu.

Móra cu vaporu de vâltuitu (becheluit) a lui Martin Fromm în Braşov.

Acéstă móră e înzestrată cu cele mai nouë maşini auxiliare tehnice. Sunt în plăcuta poziţiune d'a fabrica unu productū alesū (vâltuitū) şi recomandū onor. publicū productele mele alese (vâltuite). Afară de aceea ţinū şi unū depositū continuu de fructe păstăioşe. Rugându-mē de o numărósă clientela, îmi voiu da totdeuna silinţa a mulţami pe onor. mei muşterii atātū în privinţa calitaţii marfurilorū cât şi a preţului.

Cu distinsă stimă

MARTIN FROMM.

Móra cu vaporu de vâltuitu (becheluit) a lui Martin Fromm în Braşov.

Cursul la bursa de Viena
din 10 Noemvre st. n. 1887.

Rentă de aur 5%	—
Rentă de hârtă 5%	99.40
Imprumutul căilor ferate ungare	149.25
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostū ung. (1-ma emisiune)	97.20
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostū ung. (2-a emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostū ung. (3-a emisiune)	113
Bonuri rurale ungare	104.75
Bonuri cu cl. de sortare	104.55
Bonuri rurale Banat-Ti-miş	104.
Bonuri cu cl. de sortare	104.
Bonuri rurale transilvane	104.25

Bonuri croato-slavone	104.25
Despăgubire p. dijma de vinū ung.	99.25
Imprumutul cu premiu ung.	123.
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123.20
Rentă de hârtă austriacă	87.45
Rentă de arg. austr.	82.70
Rentă de aur austr.	112.
Losurile din 1860	135.
Acţiunile băncel austro-ungare	889.
Act. băncel de creditū ung.	285.25
Act. băncel de creditū austr.	279.50
Argintul — Galbin	—
Impărătesc	5.93
Napoleon-d'ori	9.92
Mărci 100 imp. germ.	61.50
Lon Ira 10 Livres sterlinge	125.25

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 25 Octomvre st. v. 1887.

	Cump.	vënd.
Rentă română (5%)	93 1/2	91 1/2
Rentă rom. amor. (5%)	96	97
convert. (6%)	91	92
Impr. oraş. Buc. (20 fr.)	34	36
Credit fonc. rural (7%)	105	106
" " (5%)	91 3/4	92 1/4
" " urban (7%)	103	104
" " (6%)	96	97
" " (5%)	87 1/2	88 1/2
Banca naţională a României 500 Lei	—	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	—	—
" " Naţională	—	—
Aurū contra bilete de bancă	14. 1/4	15.
Banconote austriace contra aurū.	2.03	2.04

Cursul pieţei Braşov

din 11 Noemvre st. n. 1887.

	Cump.	Vënd.
Banconote românesce	8.66	8.69
Argint românesc	8.60	8.65
Napoleon-d'ori	9.90	9.96
Lire turcesce	11.21	11.27
Imperiali	10.20	10.25
Galbeni	5.90	5.95
Scrisurile fonc. » Albina » 6%	101.	102.
" " " 5%	98.	99.
Ruble Rusesce	110.	111. 1/2
Discontul	7—10%	pe anū.

Publicaţiunile „CANCELARIEI NEGRUŢIU,”

— GHERLA — SZ. UJVÁR. —

AMICULU FAMILIEI. Diarū beletristicū şi enciclopedicū-literarū cu ilustraţiuni, Cursulū XI. — Apare în 1 şi 15 di a lunei în numerū de câte 1 1/2—2 1/2 cōle cu ilustraţiuni frumoşe; şi publică articlii sociali, poesiă, nuvele, romanuri, suvenirū de călătorii ş. a. — Mai departe tracteză cestiuni literare şi scientifice, cu reflesiune le cerinţele vieţii practice; apoi petrece cu atenţiune vieţa socială a Românilorū de pretutindenea, precum şi a celorlalte poporaţiuni din patriă şi străinătate; şi prin umorū dulce şi satiră alesă nisuesce a face câte o oră plăcută familiei strivite de grijele vieţii; şi peste totū nisuesce a întinde tuturorū individorū din familiă o petrecere nobilă şi instructivă. — Preţulū de prenumeraţiune pe anulū întregū e 4 fl. pentru România şi străinătate 10 franci — lei noi, plătibili şi în timbre postali.

PREOTUL ROMÂN. Revistă bisericescă, scolastică şi literară. Cursulū XIII. — Apare în broşuri lunare de câte 2 1/4—3 1/4 cōle; şi publică articlii din sfera tuturorū sciinţelorū teologice şi între acestia multe de predice pe dumineci, serbătorū şi diverse ocaşiuni, — mai departe studii pedagogice, didactice şi scientifice-literari. — Preţulū de abonamentū pe anulū întregū e 4 fl. — pentru România 10 franci — lei noi, plătibili şi în bilete de bancă şi în timbre postali.

A se adresa la „Cancelaria Negruţiu în Gherla — Szamosujvár, unde se mai află de vëndare şi următorele cărţi:

Puterea amorului. Nuvelă de Paulina C. Z. Rovinarū. Preţulū 20 cr.

Idealulū pierdutū. Nuvelă originală de Paulina C. Z. Rovinarū. Preţulū 15 cr.

Opera unui omū de bine. Nuvelă originală. — Continuarea nuvelei: „Idealulū pierdutū” — de Paulina C. Z. Rovinarū. Preţulū 15 cr.

Fontâna dorului. Nuvelă populară de Georgiu Simu. Preţulū 10 cr.

Codrenu craiulū codrului. Baladă de Georgiu Simu. Preţulū 10 cr.

Elū trebuie se se însore. Nuvelă de Maria Schwartz traducere de N. F. Negruţiu. Preţulū 25 cr.

Branda seu Nunta fatală. Schiţă din emigrarea lui Dragoş. Nuvelă istorică naţională. Preţulū 20 cr.

Numerii 76 şi 77. Naratiune istorică după Wachsmann, de Ioanū Tarco. Preţulū 30 cr.

Probitatea în copilăria. Schiţă din sfera educaţiunei. După Ernest Legouve, membru alū academie. franceze. Preţulū 10 cr.

Barbu cobzarulū. Nuvelă originală de Emilia Lungu. Preţulū 15 cr.

Hermann şi Dorotea după W. de Goethe, traducţiune liberă de Constantin Morariu. Preţulū 50 cr.

Ifigenia în Aulida. Tragediă în 5 acte, după Euripide, tradusă în versuri de Petru Dulfu. Preţulū 30 cr.

Petulantulū. Comediă în 5 acte, după Augustū Kotzebue tradusă de Ioanū St. Şuluţu. Preţulū 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ţinută în sa'ele gimnasiului din Fiume prin Vincetiū Nicoră prof. gimnas. Cu portretulū M. S. Regina României. Preţulū 15 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unū volumū de 102 pagine, cuprinde 102 poesi bine alese şi arangiate. Preţulū redusū (dela 1 fl 20 cr. la) 60 cr.

Trandafiri şi viorele, poesi populare culesse de Ioanū Popū Reteganulū. Unū volumū din 14 cōle. Preţulū 60 cr.

Tesaurulū dela Petrosa seu Cloşca cu puii ei de aurū Studiu archeologicū de D. O. Olinesdu. Preţulū 20 cr.

Apologia. Discusiuni filosofice şi istorice maghiare privitoare la Romani, invederite şi rectificate de Dr. Gregoriu Silaşi. — Partea I. Paulū Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Sineai. Preţulū 30 cr.

Renascerea limbei românesce în vorbire şi scriere invederită şi apreţiată de Dr. Gregoriu Silaşi. (Opū completū) Broşura I. II. şi III. Preţulū broş. I. II. câte 40 cr. — Broşura III. 30 cr. Tōte trei impreună costau 1 fl. v. a.

Biblioteca Săteanului Românū Cartea I. II. III. IV. cuprinde mteriu forte interesante şi amusante. Preţulū la tōte patru 1 fl., câte una deosebitū 30 cr.

Biblioteca familiei. Cartea I. cuprinda mteriu forte interesante şi amusante. Preţulū 30 cr.

Colecte de Recepte din economiă, industriă, comerţ şi chemiă, pentru economi, industriaşi şi comercianţi. Preţulū 50 cr.

Economia pentru scōlele popor. de T. Roşiu. Ed II. Preţulū 30 cr.

Indreptarū teoreticū şi practicū pentru invēţământulū intuitivū în folosulū elevilorū normali (pre-

parandiali), a invēţatorilorū şi a altorū bărbaţi de scōla, de V. Gr. Borgovanū, profesorū preparandialū. Preţulū unui esemplarū cu porto francatū 1 fl. 80 cr. v. a. În literatura noastră pedagogică abia aflămū vre-unū opū, întocmitū după lipsele scōlelorū nōstre în mēsură în care este acesta! pentru aceea îlū şi recomandămū mai alesū Directorilorū şi invēţatorilorū ca celorū în prima liniă interesatū.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Români. De Vas. Gr. Borgovanū. Preţulū 15 cr.

Manualū de Gramatica limbei române pentru scōlele poporali în 3 cursuri de Maximū Popū profesorū la gimnasiulū din Năseudū. — Manualulū acesta este aprobatū prin Înaltulū Ministerū de cultū şi instrucţiune publică cu rescriptulū de dato 26 Aprilie 1886 Nr. 13193. — Preţulū 30 cr.

Nu mē uita. Colecţiune de versuri funebrale, urmate de iertăciuni, epitafă ş. a. Preţulū 50 cr.

Carte conducetore la propunerea calculărei în scōla poporală pentru invēţatorū şi preparanţi. Broş. I. scrisă de Gavrilū Trifu, profesorū preparandialū. Preţulū 80 cr.

Cele mai eftine cărţi de rugăciuni.

Mărgăritarulū sufletului. Carte bogată de rugăciuni şi cântări bisericesci forte frumoşū ilustrată. Preţulū unui esemplarū broşatū 40 cr. legatū 50 cr. legatū în pânză 60 cr. legatū mai finū 60, 80, 90 cr. 1 fl., în legătura de luxū 1.50—2.50.

Miculū mărgăritarū sufletescū. Cărticică de rugăciuni şi cântări bisericesce — frumoşū ilustrată pentru pruncii scolarū de ambe secese. Cu aprobarea jurisdicţiunei sup. bisericesce. Preţulū unui esemplarū broşatū 1^{fl} cr., — legatū 22 cr., legatū în pânză 26 cr.

Cărticică de rugăciuni şi cântări pentru pruncii scolarū de ambe secese. Cu mai multe icōne frumoşe. Preţulū unui esemplarū trimisū franco e 10 cr.; — 50 esemplare costau 3 fl. 100 esempl. 5 fl.

Visulū Prea Santei Vergure Maria a Născetorei de D. deū urmatū de mai multe rugăciuni frumoşe. Cu mai multe icōne frumoşe. Preţulū unui esemplarū espedatū franco e 10 cr., 50 esemplare 3 fl., 100 esemplare 5 fl. v. a.

Epistolia D. N. Isusu Christosū. Preţulū unui esemplarū legatū e 15 cr.